	ЦЕНТРАЛНА МИТНИЧЕСКА ЛАБОРАТОРИЯ	СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА БДС EN ISO/IEC 17025:2018	СОП 603-1 Версия: 2.01
ПОМЕЩЕНИЯ И СЪОРЪЖЕНИЯ НА ЛАБОРАТОРИЯТА. УСЛОВИЯ НА ЗАОБИКАЛЯЩАТА СРЕДА			стр. 1 от 7

1. Цел

Стандартната оперативна процедура (СОП) определя реда за регистриране, контрол и управление на условията на заобикалящата среда, достъпа до и осигуряването на добра хигиена в лабораторните помещения; отговорностите, реда и правилата за управление и контрол на складовите помещения на лабораторията; правилата за безопасна работа.

2. Област на приложение

Процедурата се прилага от всеки служител, който, съобразно своите отговорности, контролира, управлява, регистрира условията на заобикалящата среда и поддържа реда и чистотата в лабораторните помещения; дейностите по обезпечаването на безопасни и здравословни условия на труд и действията при бедствия и аварии; процедурата обхваща и дейностите, свързани с обслужването на проби, реактиви и консумативи, съхранявани в складовите помещения.

3. Термини, дефиниции, съкращения

3.1. Термини и дефиниции

Лабораторни помещения – помещенията, в които се извършват всички аналитични и административни дейности на лабораторията, включително прилежащите към тях коридори, фойета и сервизни помещения.

Складово стопанство – помещенията, в които се съхраняват пробите преди анализ (стая № 505 – V^{ти} етаж) и тези с приключени изпитвания (складове №№ 1, 2, 3 и 4 – II^{ти} етаж).

Условия на заобикалящата среда – условията, при които се провеждат аналитичните процедури и които могат да имат критично влияние върху качеството на резултатите от анализите / изпитванията – температура, атмосферно налягане, влажност, запрашеност, електрическо захранване, електромагнитни смущения, радиационно облъчване, нива на шум и вибрации, биологична стерилност.

Здравословни и безопасни условия на труд – условия на труд, които не водят до професионални заболявания и злополуки при работа, и не създават предпоставки за физически травми и психически отклонения.

3.2. Съкращения

СОП – Стандартна оперативна процедура

ДЛ – Директор лаборатория

НО – Началник на отдел

ОСУ - Отговорник на системата за управление

АМ – Агенция „Митници“

УДЛ – упълномощено длъжностно лице

ДЦМЛ – Дирекция „Централна митническа лаборатория“

ФК – Формуляр по качеството

СпК – Списък

ТС – Технически средства

	ЦЕНТРАЛНА МИТНИЧЕСКА ЛАБОРАТОРИЯ	СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА БДС EN ISO/IEC 17025:2018	СОП 603-1 Версия: 2.01
ПОМЕЩЕНИЯ И СЪОРЪЖЕНИЯ НА ЛАБОРАТОРИЯТА. УСЛОВИЯ НА ЗАОБИКАЛЯЩАТА СРЕДА			стр. 2 от 7

ООТ – отговорник по охрана на труда

ОСП – отговорник за складово помещение

ОУОВО – отговорник по управление на опасните вещества и отпадъците

LIMS – Лабораторно-информационна управляваща система

СкС – складово стопанство

4. Отговорности

4.1. Директорът на АМ:

- определя със заповед ООТ за ДЦМЛ

4.2. Директорът на лабораторията:

- определя местата с ограничен достъп;
- е отговорен за сключването на договори с организации, специализирани в обработването на отпадни материали

4.3. Началниците на отдели:

- обезпечават и контролират правилното функциониране на инфраструктурата на лабораторията;

4.4. Отговорникът по охрана на труда:

- провежда начални и периодични инструктажи на персонала по безопасност, хигиена на труда и противопожарна охрана;
- контролира спазването на инструкциите за безопасност;

4.5. Отговорникът за складово помещение:

- отговаря за поддържане на инфраструктурата, оборудването и хигиената в склада, както и за движението на пробите, предадени за съхранение, в това число извадени от склада за повторен анализ, и такива, подготвени за унищожаване след изтичане на определен срок.

4.6. Отговорник по управление на опасните вещества и отпадъците

- Отговаря за прилагането на изискванията на Наредба № 2 от 23 юли 2014 г. за класификация на отпадъците и поддържане на необходимите приложение и формуляри по качеството към нея.

4.7. Всички служители на ДЦМЛ

- осигуряват регистрирането на параметрите на околната среда и съблюдават спазването на технологичните изисквания при провеждане на анализите / изпитванията;
- са отговорни за поддържането на помещенията в добро санитарно състояние.

4.8. Отговорност за действия при бедствия и аварии

- Дирекция „Сигурност“ разработва и организира действията при бедствия и аварии, и изготвя евакуационни схеми.

5. Описание на процедурата

	ЦЕНТРАЛНА МИТНИЧЕСКА ЛАБОРАТОРИЯ	СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА БДС EN ISO/IEC 17025:2018	СОП 603-1 Версия: 2.01
ПОМЕЩЕНИЯ И СЪОРЪЖЕНИЯ НА ЛАБОРАТОРИЯТА. УСЛОВИЯ НА ЗАОБИКАЛЯЩАТА СРЕДА			стр. 3 от 7

5.1. Лабораторни помещения – достъп; контрол на работната среда; поддържане на хигиената

а) Лабораторни помещения

Лабораторните помещения са с размери, подходящи за конкретното им предназначение (административна, аналитична, складова или сервизна дейност) и са показани в „*Планове на помещенията*” (ФК 603–1) и ПР 603-1. Проектирането и конструктивното им изпълнение са съобразени с изискванията на строителните стандарти. Помещенията са обезопасени спрямо смущения (напр. електромагнитни, вибрационни, шумови), които могат да повлияят върху валидността на измерванията. Инфраструктурата в помещенията и разположението на измервателните ТС са съобразени с изискванията на производителите. Помещенията с йонизиращи лъчения са обозначени, съгласно изискванията за безопасност. Обособяването на аналитични сектори, в зависимост от типа на анализирания продукт, гарантира правилното провеждане на всяко изследване. Изолирането на несъвместими дейности е осигурено ефикасно с наличието на достатъчен брой помещения или с отделянето на пространства за специализирани анализи / изпитвания. Създадени са условия за пълно и ефикасно почистване на отпадните материали от аналитичната дейност.

Във всяко аналитично звено е определен участък, шкаф или етажерка за съхраняване на пробите, които са обозначени с етикет „Място за съхранение на проби”, които да осигуряват защита от замърсяване, повреждане и/или неблагоприятно въздействие на околната среда. При всяко аналитично звено, при възможност, е определено и място за „Изработени проби”. В хладилници и фризери се съхраняват всички замразени и бързо развалящи се продукти, както и проби, съдържащи летливи компоненти.

б) Условия на заобикалящата среда

Поддържат се регистрационни карти за отчитане на необходимите параметри на околната среда във всяка лаборатория и отчитане температурата в хладилниците, в които се съхраняват: реактиви, химикали, ССМ, стандарти и други вещества, изискващи съхранение в хладилник (ФК 603–10).

в) Достъп до лабораторните помещения

Достъпът до лабораторните помещения е регламентиран подробно в СОП 402-01. Правата за достъп са определени с разпореждане на ръководството на лабораторията в „*Оторизационен списък за лабораторните помещения с ограничен достъп*” (СнК 603-1).

Достъпът до складовите помещения е ограничен. До тях се допуска само персоналът, отговорен за тяхното обслужване и контрол.

г) Поддържане на хигиена в помещенията

Поддържането на хигиената се извършва от персонал, запознат с естеството на работа във всяко от помещенията. Служителите сами почистват лабораторната стъклария.

Почистването на лабораторните камини, хладилници и фризери, шкафове с реактиви и специализираните работни плотове се извършва задължително един път в месеца от всички служители на лабораторията.

Един път в годината ОСП, съвместно с хигиенистите, извършва основно почистване на складовите помещения.

5.2. Управление на складовото стопанство

	ЦЕНТРАЛНА МИТНИЧЕСКА ЛАБОРАТОРИЯ	СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА БДС EN ISO/IEC 17025:2018	СОП 603-1 Версия: 2.01
ПОМЕЩЕНИЯ И СЪОРЪЖЕНИЯ НА ЛАБОРАТОРИЯТА. УСЛОВИЯ НА ЗАОБИКАЛЯЩАТА СРЕДА			стр. 4 от 7

а) Общи положения

При предаването на пробите на склад, служителите на лабораторията задължително представят на ОСП „*Регистрационна карта*” (ФК 704-6), в която са посочени срокът на съхраняване и препоръки за начина на унищожаването ѝ като попълва сроковете за съхранение и в LIMS.

СкС на лабораторията е снабдено с вентилационна и сигнална системи, съгласно изискванията за противопожарна безопасност.

Достъпът на складовите помещения е регламентиран в *СнК 603-1*.

Достъпът до складовите помещения се проследява чрез попълване на *ФК 603-13*.

Местоположението и срокът за съхранение на всяка проба в СкС се отразяват в лабораторната система за управление на информацията (LIMS).

След изтичане на срока за съхраняването на пробата в LIMS, ОСП въвежда информация, че тя вече не е на разположение в лабораторията.

Препоръчителните срокове на съхранение на пробите в складовото стопанство на лабораторията са описани в „*Срокове за съхранение на проби*” (ФК 603-9).

При специфични проби (напр. наркотици, ценни метали, акцизни стоки и др.), след изтичане на срока, данните в LIMS се попълват от водещия експерт на съответната проба.

При повреждане на опаковка или частична загуба на проба, събитието се документира от ОСП във формуляр за несъответствие (ФК 710-2), който се предава на ОСУ. ОСУ предоставя информацията на ДЛ, след което се оценява сериозността на събитието и се предприемат коригиращи действия.

б) Организация на складовите помещения:

Разпределението на СкС или обособяването на специализирани зони в тях (*ФК 603-2 „Планове на складовете“*) се определя от физикохимичните характеристики на съхраняваните в тях проби. Обособени са помещения или зони за:

- продукти на хранително-вкусовата промишленост в потребителски опаковки (напр. тестени изделия, консерви, безалкохолни, ниско и високо алкохолни спиртни напитки; вина);
- насипни продукти на хранително-вкусовата промишленост, опаковани при вземането на пробата;
- петролни продукти;
- органични вещества и разтворители;
- полимерни, текстилни и кожарски изделия; материали от дървесина и стоки от целулозно-хартиената промишленост;
- инертни проби (напр. продукти на стъкларската и керамичната промишленост; метални изделия; въглища; строителни материали и компоненти за строителството, без бои, лакове и лепила);
- фризери за съхраняване на замразени и охладени меса; месни и млечни продукти с ограничена трайност; летливи разтворители;
- слепи и/или дубликатни проби, описани в *СнК 707-1 “Списък на пробите за вътрешнолабораторен контрол”*.

Пробите се подреждат на стелажи в зависимост от срока на съхраняването им.

	ЦЕНТРАЛНА МИТНИЧЕСКА ЛАБОРАТОРИЯ	СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА БДС EN ISO/IEC 17025:2018	СОП 603-1 Версия: 2.01
ПОМЕЩЕНИЯ И СЪОРЪЖЕНИЯ НА ЛАБОРАТОРИЯТА. УСЛОВИЯ НА ЗАОБИКАЛЯЩАТА СРЕДА			стр. 5 от 7

с) Унищожаване на проби и опасни отпадъчни материали

След изтичане на определените срокове, въз основа на данните от LIMS, ОСП описва пробите, подлежащи на унищожаване, в *“Протокол за унищожаване на проби” (ФК 603-7)* и го предоставя на ДЛ. След подписване на протокола, пробите физически се отстраняват от склада.

Отпадъчни материали, получени в резултат на лабораторно-аналитичните дейности и класифицирани като „опасни”, се предават на фирма, лицензирана да извършва дейности с отпадъци.

Процедурите по управление на отпадъците са подробно разписани в *„Практическо ръководство за безопасно управление на отпадъците в централна митническа лаборатория“ (ФК 603-11)*.

Съгласно указанията на *ФК 603-11* се попълват и:

1. *Работен лист за класификация на отпадъците (ПР 603-3);*
2. *Идентификационен документ (ПР 603-4);*
3. *Заявка за предаване за третиране на опасни отпадъци (ПР 603-5);*
4. *Образец за етикетирание на контейнерите, съдържащи отпадъци (ПР 603-6);*

За улеснение, са представени *ПР 603-2 – „Таблица с пиктограми“* и *ФК 603-12 – „Таблица на основните лабораторни отпадъци, генерирани в лабораторията, систематизирани по групи и обозначени с кодове, съгласно Наредба № 2 от 2014 г. за класификация на отпадъците“*

д) Изваждане на проба от СКС за повторен анализ/изпитване

НО или оторизирани експерти могат да изискат от склад „приключена” проба за повторен анализ като попълват *ФК 603-8 „Регистър за изваждане на проба(и) от склад”*. Регистърът се съхранява при ОСП. Датата на връщане на временно извадената проба се попълва от ОСП, който се подписва.

За пробите, предназначени за вътрешно лабораторен контрол, е резервирано специално място. Заявка за тяхното изваждане от склада могат да правят само ОСУ и ДЛ.

е) Временни помещения и съоръжения за съхраняване на проби

За временни съоръжения се считат хладилниците и фризерите, разположени в лабораторните звена. За съхраняваните в тях проби се поддържа актуален опис.

След провеждане на анализите / изпитванията, пробите, изискващи по-дълъг период на съхранение, се преместват във фризерите в стая 510 или в склад № 4, като местоположението им се указва в LIMS.

Временно е и складовото помещение на 5^{ти} етаж – стая № 504. В него се съхраняват проби:

- които предстои да бъдат анализирани след кратък период от време;
- за които има вероятност да бъдат възложени повторни или допълнителни анализи / изпитвания;
- чиито регистрационни карти все още са в досието на пробата;
- проби, които подлежат на унищожаване.

	ЦЕНТРАЛНА МИТНИЧЕСКА ЛАБОРАТОРИЯ	СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА БДС EN ISO/IEC 17025:2018	СОП 603-1 Версия: 2.01
ПОМЕЩЕНИЯ И СЪОРЪЖЕНИЯ НА ЛАБОРАТОРИЯТА. УСЛОВИЯ НА ЗАОБИКАЛЯЩАТА СРЕДА			стр. 6 от 7

Контролът на пробите във временните СКС или съоръжения е отговорност на служителите, ангажирани с анализите/изпитванията. Проследимостта на пробите се осъществява чрез съответната регистрационна или работна карта.

За ограничен период от време, преди анализ/изпитване, е допустимо съхраняването на пробите в обособени за целта зони в лабораторните звена.

5.3. Правила за безопасна работа и действия при бедствия и аварии

Директорът на АМ определя със заповед ООТ за ДЦМЛ, който да отговаря за охраната на труда и техниката на безопасност, като е създадена организация за спазването на условията за здравословни и безопасни условия на труд и противопожарна охрана, съобразно естеството на дейностите в различните звена на лабораторията.

Отговорникът по охрана на труда и техника на безопасност:

- изготвя инструкции и „*Правила за безопасна работа*” (ФК 603–4);
- провежда въстъпително обучение на новопостъпили служители;
- всяко тримесечие провежда опреснителен инструктаж на целия персонал на лабораторията; всеки служител се разписва в „*Книга за инструктаж по техника на безопасност*” (ФК 603–5);
- при преместване на служител на друго работно място, го запознава със специфичните изисквания и условия за безопасност на това място;
- следи за обозначаването със знаци и сигнали за безопасност, съобразно дейностите на лабораторните звена;
- оказва съдействие при провеждането на замервания на вредностите на работните места и степента на професионалния риск от оторизирани за целта институции;
- поддържа в актуално състояние „*Евакуационна схема*” (ФК 603–3).

Във всички помещения и офиси са монтирани детектори за пожар, а в специализираните лаборатории – индикатори за вредни газове.

Помещенията, където са инсталирани апарати или уреди, за правилното функциониране на които се изисква постоянна температура, са кондиционирани.

По време на работа, служителите са длъжни да ползват лични предпазни средства и носят персонална отговорност за спазване правилата за работа с химически вещества и за противопожарна безопасност.

6. Нормативна база

- БДС EN ISO/IEC 17025:2018
- Закон за държавния служител
- Класификатор на длъжностите в администрацията в Република България.
- Наредба за длъжностните характеристики на държавните служители
- Наредба за условията и реда за оценяване изпълнението на служителите в държавната администрация
- Наредба № 2 от 2014 г. за класификация на отпадъците

7. Документи към процедурата

ПР 603-1	Описания на помещенията в ДЦМЛ
ПР 603-2	Таблица пиктограми
ПР 603-3	Работен лист

**ПОМЕЩЕНИЯ И СЪОРЪЖЕНИЯ НА ЛАБОРАТОРИЯТА.
УСЛОВИЯ НА ЗАОБИКАЛЯЩАТА СРЕДА**

стр. 7 от 7

ПР 603-4	Идентификационен документ
ПР 603-5	Заявка за предаване за третиране на опасни отпадъци
ПР 603-6	Етикет отпадък
СпК 603-1	Оторизационен списък за достъп до помещенията в ДЦМЛ
ФК 603-01	Планове на помещенията
ФК 603-02	Планове на складовете
ФК 603-03	Евакуационна схема
ФК 603-04	Правила за безопасна работа
ФК 603-05	Книга за инструктаж по техника на безопасност
ФК 603-06	Инструкция за безопасност на складовото стопанство
ФК 603-07	Протокол за унищожаване на проби
ФК 603-08	Регистър за изваждане на проба(и) от склад
ФК 603-09	Срокове за съхранение на проби
ФК 603-10	Регистрационна карта за параметър на околната среда
ФК 603-11	Практическо ръководство за безопасно управление на отпадъците в Централна митническа лаборатория
ФК 603-12	Кодове на отпадъците
ФК 603-13	Регистър за достъп до склад

8. Библиография

- Заповед № ЗАМ-193/23.03.2012 г. на Директора на АМ